

Ресурси Світового океану

Життя в океанах і морях

Мета: формувати знання про біологічні, мінеральні, енергетичні ресурси Світового океану; дати уявлення про раціональне та не раціональне природокористування та екологічні проблеми, які виникають у зв'язку з цим; формувати вміння робити висновки і формувати в учнів дбайливе ставлення до природних багатств океану.

Тип уроку: комбінований урок.

Обладнання : фізична карта світу, підручники, атласи, мультимедійна презентація

Опорні поняття: корисні копалини, материковий схил, Світовий океан, материкова мілина, планктон, нектон, бентос, ресурси океану: біологічні, рекреаційні, мінеральні, марікультура.

ХІД УРОКУ:

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 3

III. Мотивація навчальної діяльності, стор 4,5

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 6- 34

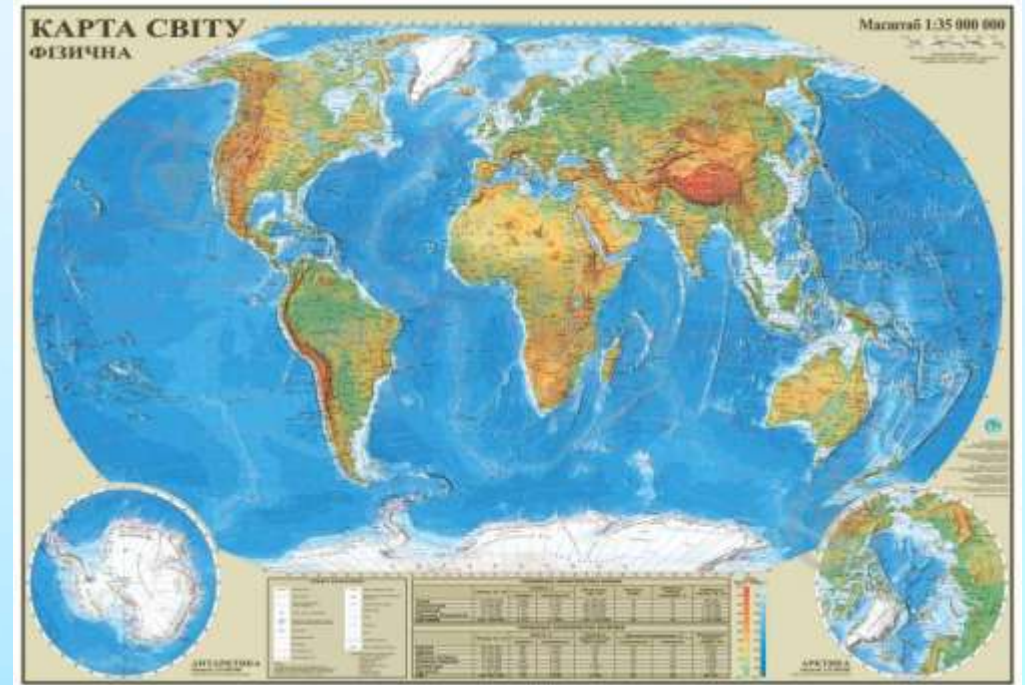
V. Узагальнення, стор 35, 36

Домашнє завдання, стор 37

ПОВТОРЮЄМО:

Пригадай рухи води в океані:

1. Характеризуються висотою і довжиною.
2. Відрізняються властивостями води й походженням.
3. Причина їх виникнення — тяжіння до Місяця й Сонця.
4. Це періодичні коливання рівня океану (моря).
5. Вони утворюють кільця океанічної циркуляції.
6. Їхня висота залежить від сили вітру.
7. Вони бувають холодні й теплі.
8. Виникають від моретрусів

РОБОТА з КАРТОЮ:

1. Панамський канал	7. О.Шрі-Ланка
2. Протока Дрейка	8. Японські острови
3. Червоне море	9. Гольфстрім
4. Балтійське море	10. Карибське море
5. Аравійський півострів	11. Суецький канал
6. Гавайські острови	12. Течія Західних вітрів

Пригадайте

1. **Що таке ресурси?**
2. **Що належить до морепродуктів? Які з них ви використовуєте?**
3. **У який спосіб можна застосувати енергію морських хвиль, припливів і відпливів?**
4. **Що можна отримати з морської води?**

Нові терміни до скарбнички знань

планктон

нектон

бентос

рекреаційні ресурси

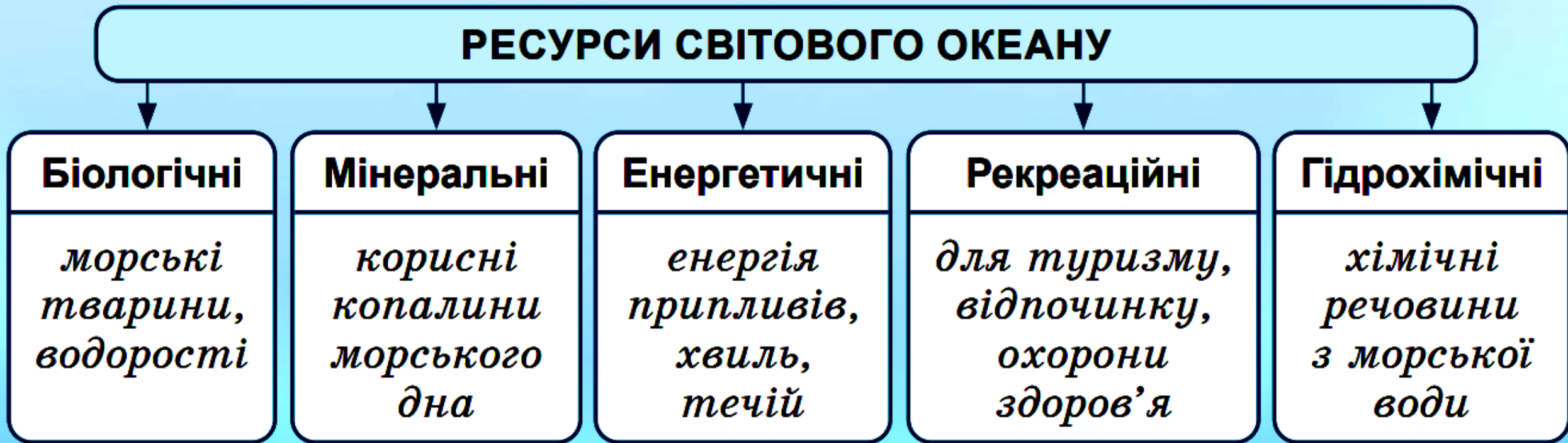
гідрохімічні ресурси

Що належить до ресурсів Океану

Ресурси Океану

— це всі тіла, речовини та явища, які використовує або може використовувати людина з морської води, дна, надр чи прибережної смуги

Основі види ресурсів Світового океану

Біологічні ресурси Океану

Біологічні ресурси океану

— це живі організми, що їх людина використовує або може використовувати для власних потреб

Біологічні ресурси Океану

- Особливе значення має риба, яка становить 88 % усього морського промислу
- ≈ 200 видів морських риб
- Об'єктом промислу є також безхребетні тварини: молюски, ракоподібні

Біологічні ресурси Океану

Марікульту́ра (аквакультура)

— штучне розведення морських тварин і рослин у природних умовах спеціально створених морських плантацій та ферм

- Першими дослідниками, що занурились під воду, були мисливці за перлами

Вирощування перлин

<https://www.youtube.com/watch?v=D414DCm64PU>

Форми життя в Океані

Усі живі організми Світового океану, залежно від умов існування та способу життя, об'єднують у три великі групи:

Планктон

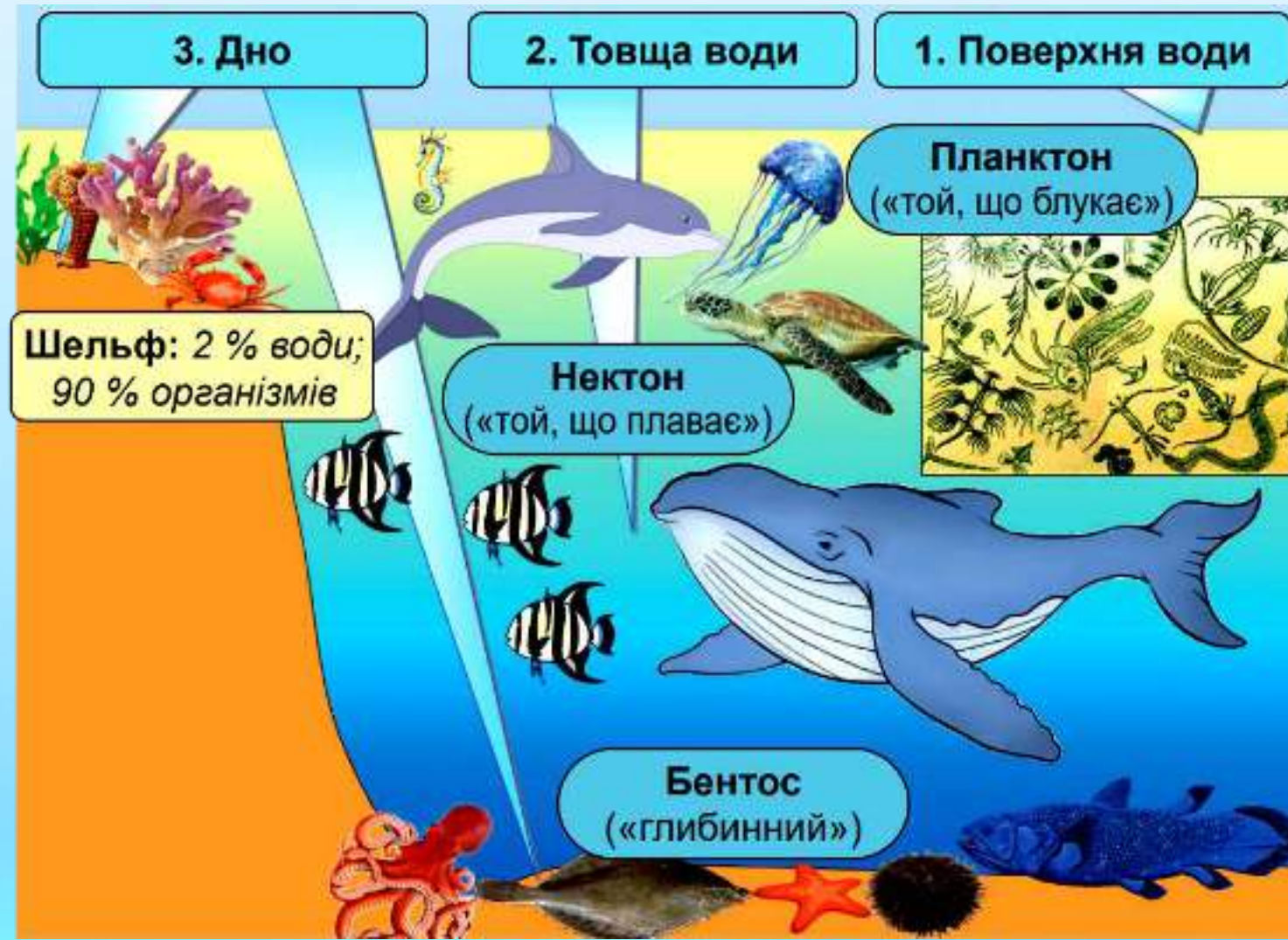
Нектон

Бентос

Сфери існування в Океані

Завдання.

1. Роздивіться малюнок та впізнайте морські організми
2. Розподіліть відомі вам тварини і рослини за сферами існування та формами життя
3. Поясніть, чому рослини в Океані можуть існувати лише на шельфі. Чи є рослини, що належать до планктону та нектону?

Сфери існування в Океані
та відповідні їм форми життя

Поширення життя в Океані

ПОШИРЕННЯ ЖИТТЯ В ОКЕАНІ

НАЙКРАЦІ УМОВИ ДЛЯ ЖИТТЯ

- зона шельфу (2% вод Океану; 90% організмів)
- помірні широти

СФЕРИ ЖИТТЯ

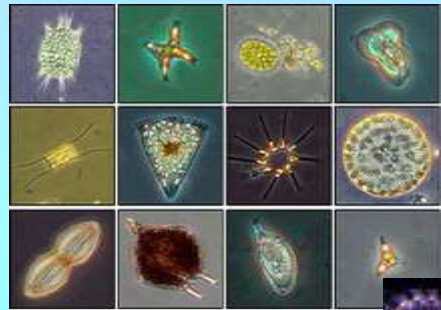
- поверхня води
- товща води
- дно

ГРУПИ ОРГАНІЗМІВ

- планктон
- нектон
- бентос

Планктон

— це сукупність організмів поверхневого шару води, що пасивно переносяться течіями
(дрібні водорості, черв'яки, рачки, креветки, медузи)

Фитопланктон

Зоопланктон

Зоопланктон-медузи

Біоломінесцентний планктон
на узбережжі Гонконгу

Нектон

— це морські тварини, які активно рухаються у воді (кити, дельфіни, моржі, тюлені, восьминоги, кальмари, водяні змії, черепахи та різноманітні риби)

В океані живуть **найбільші тварини Землі** — сині кити. Їхня довжина — понад 33 м, а вага — 160 т. Щодня дорослий кит з'їдає 4 т дрібних рачків. Синій кит такий великий, що лише його язик важить стільки ж, скільки й невеликий слон.

Нектон

Нектон

Нектон

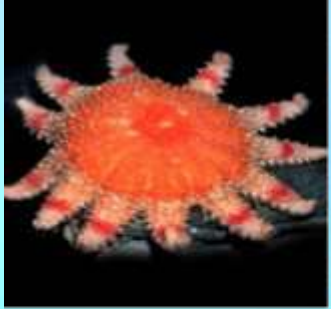
Цікаво знати

**Деякі представники
нектону здатні
розвиватися з дуже
високою швидкістю.
Наприклад, кальмари
можуть перевищувати
швидкість 45—50 км/год,
меч-риба — до 130 км/год,
а риба-парусник може
розвивати швидкість до
150 км/год**

Бентос

— це рослини і тварини, що оселилися на дні (водорості, корали, губки, морські зірки, краби, черв'яки)

Бентос

Рекордсменом у світі водоростей є макроцистис — гігант завдовжки 200 м. Велетнем серед молюсків є тридакна, маса якої досягає 300 кг.

Тридакна

Гігантська морська водорість зростає близько 60-70 сантиметрів на день, що робить її одним з живих організмів, що швидко ростуть у світі

Багатства вод Світового океану

Багатства вод Світового океану

Мінерально-сировинні ресурси

Енергетичні ресурси

Рекреаційні ресурси

Гідрохімічні ресурси

Мінеральні ресурси Світового кеану

Мінеральні ресурси Світового океану

```
graph TD; A[Мінеральні ресурси Світового кеану] --> B[Мінеральні ресурси Світового океану]; B --> C[Ресурси вод]; B --> D[Ресурси дна]; B --> E[Ресурси надр]; C --> F[у морській воді є майже всі хімічні елементи; крім того, з неї щорічно видобувають мільйони м³ прісної води]; D --> G[залізомарганцеві конкреції, рудоносні мули, донні розсипи]; E --> H[90% усіх корисних копалин, що видобуваються з морського дна, становлять нафта і газ.]
```

Ресурси вод

у морській воді є майже всі хімічні елементи; крім того, з неї щорічно видобувають мільйони м³ прісної води

Ресурси дна

залізомарганцеві конкреції, рудоносні мули, донні розсипи

Ресурси надр

90% усіх корисних копалин, що видобуваються з морського дна, становлять нафта і газ.

ВИЛОВ ПРОМИСЛОВИХ РИБ

оселедець	тунець
анчоуси	ставрида
тріска	камбала
скумбрія	лосось

ВИЛОВ МОЛЮСКІВ

устриці	восьминоги
мідії	краби
кальмари	лангусти

ПРОМИСЕЛ МОРСЬКИХ ТВАРИН

кити	тюлені
моржі	

РОДОВИЩА КОРИСНИХ КОПАЛИН

нафта	кам'яне вугілля
газ	
залізо-марганцеві конкреції	

Корисні копалини дна Океану

- **Океанічне дно – джерело багатьох видів корисних копалин**
- **Із дна морів уже давно видобувають нафту, кам'яне вугілля, газ, руди деяких металів, а також золото, алмази**

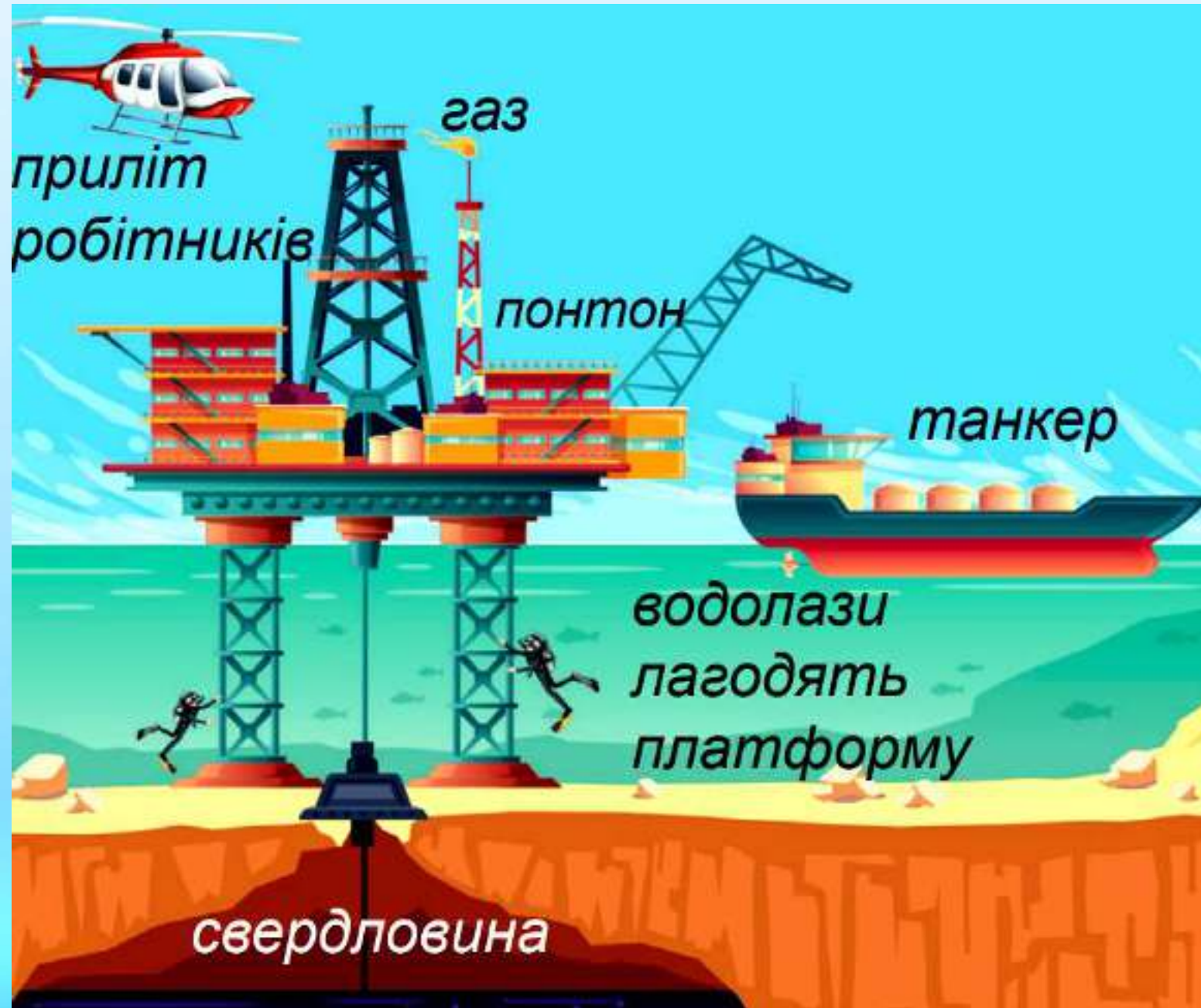

- **Нині у Світовому океані налічують близько 1000 нафтогазових родовищ**

Видобуток нафти на шельфі Океану

Завдання

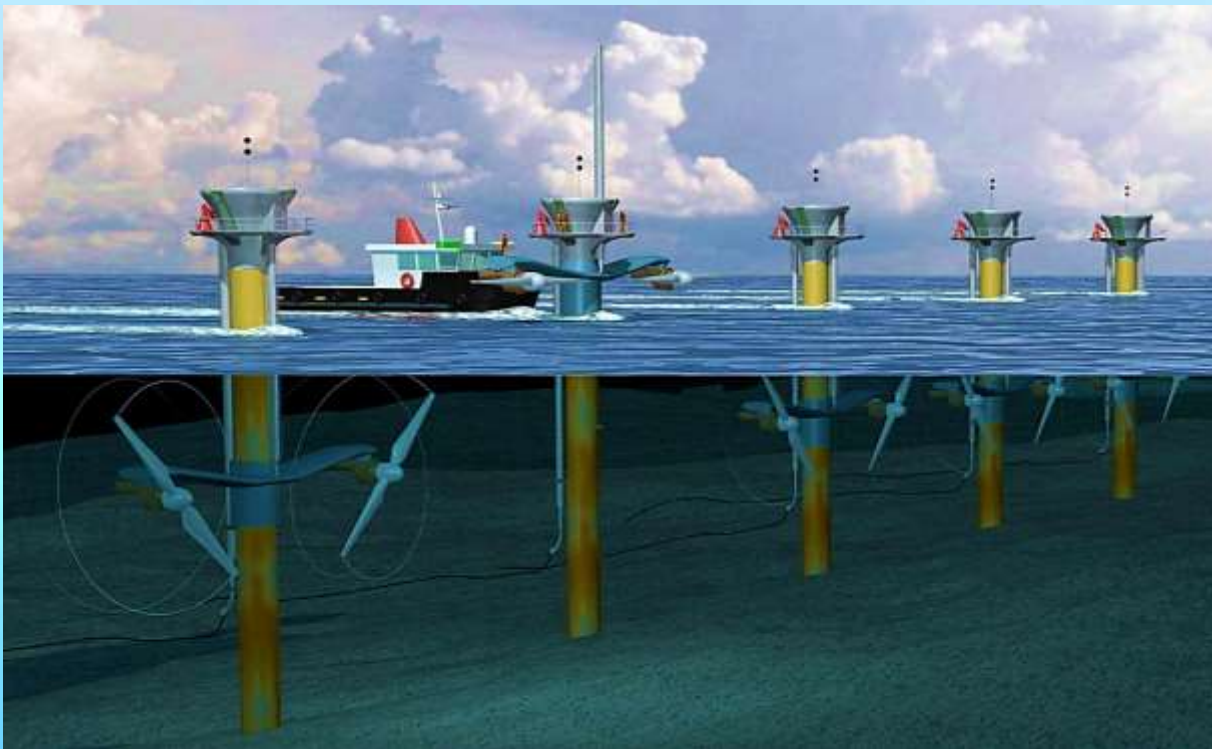
- Роздивіться, як відбувається освоєння нафтового родовища на шельф
- Поясніть, яку функцію виконує кожний підрозділ на буровій платформі

Енергетичні ресурси Океану

Усі джерела енергії Світового океану
невичерпні й екологічно чисті

- У морських течіях, припливах і хвилях прихована значна енергія, яку можна перетворити на електричну
- У деяких країнах світу(США, Франція, Росія, Японія,Китай) збудовано припливні електростанції

Хвильова електростанція «Змія» в Шотландії

Рекреаційні ресурси Океану

Рекреаційні ресурси

— це сукупність природних комплексів та їх елементів, що сприяють відновленню та розвитку духовних та фізичних сил людини, її працездатності (відновлення здоров'я, відпочинок)

Рекреаційні ресурси Океану

- Окрім відпочинку на пляжах та лікування, рекреаційні ресурси Океану надають можливість розвитку екзотичних видів відпочинку:

- морські круїзи
- яхтинг
- дайвінг (підводне плавання)
- віндсерфінг (ковзання по хвилях)
- спортивна риболовля тощо

Гідрохімічні ресурси Океану

Морська вода – «рідка руда»

→ в ній розчинено багато хімічних елементів

- з води вже вилучають кухонну сіль, бром, йод, магній
- у деяких тропічних країнах, де бракує питної води, працюють установки з опріснення солоної води

Завод з опріснення морської води

- Нині у світі працює близько 16 тис. таких заводів
- Майже половина з них знадиться на Близькому Сході та в Північній Африці

Охорона багатств Світового океану

**обмеження хижацького
вилову риби та інших
морських організмів**

**заборона випробувань
різних видів зброї на
островах та на поверхні
морів**

**захист Океану від різних
видів забруднення:
нафтового, хімічного,
радіоактивного**

Охорона багатств Світового океану

**Згубні речовини разносяться морськими течіями, потрапляють у
тканини морських істот,
а через ланцюги живлення доходять і до людини**

**За словами Жака-Іва Кусто, за останні 100 років
безслідно зникла понад 1 000 видів мешканців океану**

- **За останні декілька десятиріч понад чверть коралових рифів на планеті зруйновано через нераціональну господарську діяльність людини**

- **Якщо не зупинити цей процес, то протягом життя лише одного покоління людей зникне більше половини всіх коралових рифів, що загрожує життю 500 млн людей, що мешкають на узбережжях**
- **→ Адже рифи — природне місце оселення багатьох тисяч видів риб, які є основним продуктом харчування для місцевого населення**

«Вірю – не вірю»: перевіряємо інформацію

Сьогодні однією з глобальних проблем є пластикове сміття в Океані. Туди щороку потрапляє 8 млн тонн пластикових відходів. Вважають, що до 2050 року в Океані буде більше пластику, ніж риби. В Океані є 5 великих сміттєвих плям. Найбільшу називають «тихоокеанським сміттєвим кошиком». Він розташований між 35°–42° пн. ш. та 135°–155° зх. д. На цій ділянці сконцентровано надзвичайно щільні масиви пластику та інших відходів, занесених водами Північно-тихоокеанської системи течій.

ПЕРЕВІРИМО СЕБЕ:

Підручник, стор 176, питання 1-6

№ п/ п	Морський житель	Планктон	Нектон	Бентос
1.	Акула			
2.	Дрібні рачки			
3.	Черепаша			
4.	Морська зірка			
5.	Дельфін			
6.	Корали			
7.	Креветки			
8.	Восьминіг			
9.	Краб			
10 .	Медуза			

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

ЧИТАТИ параграф 40, **опрацювати конспект,**
вчити основні поняття(в конспекті червоним кольором)

Дайте відповідь на питання:

В чому небезпека забруднення вод океану?

Переглянути відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=UbOhr0KwPYk&list=PLVFVijxNGc4tAaDKyzT0jMhYLCfPaCz7t&index=45>

<https://www.youtube.com/watch?v=KDQKodrklkE>